

Underlag till förskolerapport 2023

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning

Liselott Hedman, avdelningschef

Tel:08-508 22 889

E-post: liselott.hedman@edu.stockholm.se

Innehållsförteckning

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2023	3
Tillgång till förskola och tidigare förberedelser för fortsatt utbildning inklusive insatser för barns behov av språkutveckling	3
Fortsätt inventera icke inskrivna barn samt följ upp informationsinsatser och uppsökande verksamhet	3
Utveckla uppföljningen av det språkutvecklande arbetet	3
Utveckla samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter	4
Personalens utbildningsnivå, arbetssituation och förutsättningar för uppdraget	5
Följa upp och utvärdera insatserna för att förbättra personalens kunskaper i svenska	5
Utveckla organiseringen för undervisning så att den är förskollärlärd i samtliga barngrupper	5
Förbättra arbetssituationen genom att fortsätta stärka arbetslagets kultur och förutsättningar för uppdraget	6
Övriga utvecklingsområden i stadsdelsnämndernas systematiska kvalitetsarbete	6

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2023

Tillgång till förskola och tidigare förberedelser för fortsatt utbildning inklusive insatser för barns behov av språkutveckling

**Fortsätt inventera icke inskrivna barn samt följ upp informationsinsatser
och uppsökande verksamhet**

Inskrivningsgraden i stadsdelsområdet är fortsatt högst i staden. Vid mätning 31 december 2022 var 96,7 procent barn i ålder 2 -5 år inskrivna i förskola, varav 71,9 procent inom kommunal verksamhet. Ett verktyg har tagits fram i Barn-och elevregistret som möjliggör sökning av familjer som ska erbjudas plats i enlighet med § 14a i Skollagen (2022:833).

Sökningen gjordes i maj/juni 2023 och 72 familjer identifierades. En del av barnen i familjerna har varit bosatta i landet sedan högst fem år. Sökningen visade att dessa barn hade tidigare gått på förskola men familjen har valt att sluta. Orsakerna till avslut har inte undersökts. Ett informationsbrev om rätten till allmän förskola skickades till alla ovan nämnda vårdnadshavare samt de som idag har en placering i pedagogisk omsorg. Insatsen kommer följas upp senare under hösten för att säkerställa huruvida berörda familjerna har valt att söka plats i allmän förskola.

Avseende frågan om barn som är inskrivna men inte deltar regelbundet i förskolans verksamhet har förvaltningen i dagsläget inte analyserat orsakerna till frånvaron. Förvaltningen avvaktar införandet av det nya systemstödet för Frånvaro och närvaro som kommer möjliggöra framtagning av frånvarostatistik på respektive förskola samt utifrån vald tidsperiod. Den aggregerade statistiken förväntas underlätta utredningen av hur många barn som är berörda samt agera underlag i analysen av orsaker till den låga närvaron.

Introduktionsförskolans verksamhet har lett till ökad inskrivning i ordinarie förskoleverksamhet. För andra året i rad har samtliga familjer som regelbundet tog del av introduktionsförskolans verksamhet sökt och fått plats på stadsdelens kommunala förskolor. Dock handlar det om färre barn än tidigare år.

Utveckla uppföljningen av det språkutvecklande arbetet

Språkutvecklande arbete är ett av fokusområdena i verksamhetsplanen för 2023. Uppföljningen sker främst i tertialrapporter via förväntat resultat och aktiviteter kopplade till fokusområdet. Utöver det sker regelbunden uppföljning kring pågående arbeten i stadsdelens arbetsgrupp för språk där alla enheter är representerade.

Dessutom har en uppföljningsenkät om språkutvecklande frågor genomförts med nämndmål och aktiviteter som utgångspunkt. Resultat har samlats in på enhetsnivå, analyserats i arbetsgruppen och redovisats för ledningsgruppen. Gemensamma utvecklingsområden och fortsatt riktning för det språkutvecklande arbetet tas fram utifrån analyserna av resultaten.

Det långsiktiga arbetet med och för barns språkutveckling har gett effekter på barns talspråk och ordförråd, samt förmåga att leka med ord, uttrycka sig, argumentera och kommunicera.

Förutsättningar har skapats både genom utformningen av de fysiska och pedagogiska lärmiljöerna samt genom vilken planerad undervisning som prioriteras i verksamheten, så som högläsning och boksamtal. Pedagoger har även fördjupat sin förståelse för hur olika barn interagerar med och kan påverkas av de lärmiljöer förskolan erbjuder. Även fördjupningar kring lek och dramatiserande har gjorts i många arbetslag, vilket möjliggjort för barnen att utveckla fler uttryckssätt och kreativa förmågor.

Arbetet med språksamtal samt övergången mellan förskola och skola identifierades tidigt som utvecklingsområden. Ytterligare utvecklingsområde som framkom i uppföljningen är övergångar mellan planerade aktiviteter/planerad lärarledd undervisning under en förskoledag. Det språkutvecklande förhållningssättet tenderar att "tappas bort" vid dessa tillfällen, vilket påverkar barnens möjligheter att uttrycka sig och kommunicera negativt.

Arbetet med språksamtal har utvecklats. Pedagoger har fått utbildning i hur språksamtal ska genomföras och en ny mall för språksamtal implementeras. Enheterna har kommit olika långt i implementeringen dock, det är för tidigt att bedöma eventuella övergripande effekter av utvecklingsarbetet. Det som framkom är att barnen på stadsdelsnämndens förskolor talar betydligt fler språk än vad som var känt för förskolan innan.

Övergången mellan förskola och skola har organiserats om i samverkan med grundskolan. Under våren hölls fysiska möten mellan skolor och förskolor indelade i gemensamma kluster efter geografisk närhet. Klustermöten fokuserade på språkutveckling där förskolorna redovisade hur det språkutvecklande arbetet har genomförts under barnens sista år på förskolan. Under senare delen av höstterminen kommer klusterskolor bjuda in till uppföljande möte där Hitta språket - materialet kommer vara utgångspunkt för samtalet. Arbetsgruppen i språk har tittat på materialet Hitta språket för att se hur man kan anpassa det till förskolekontext och använda i uppföljning/utvärderingssyfte. Vissa förskolor har på försök använt materialet vid övergångsmötet som förskolan höll i våras.

Avseende undervisning på de nationella minoritetsspråk så bedriver stadsdelsnämnden undervisning på finska på en avdelning. För närvarande är 18 barn inskrivna, all personal är finsktalande och har gått kursen i flerspråkiga barns språkutveckling.

Information om rätten till undervisning på minoritetsspråk samt böcker och annat material finns på alla öppna förskolor samt familjecentralen i Liljeholmen. Samverkansprojektet inom ramen för romsk inkludering fortsätter under hela 2023 via öppna förskolan i Älvsjö. Syftet är att nå ut med information om svensk förskola till romska familjer i området och därmed på sikt öka inskrivningsgraden för målgruppen.

Utveckla samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter

Stadsdelsnämndens förskoleavdelning och avdelningen för individ- och familjeomsorg samverkar kring rutiner för orosanmälan, samt för ökad transparens och kännedom om varandras verksamheter. Avdelningschef/skolchef är med i BUS-samverkan tillsammans med bland andra avdelningschef för individ- och familjeomsorg.

Öppna förskolan i Liljeholmen ingår i en samlokaliserad familjecentral med barnhälsovård, barnmorskemottagning och avdelningen för individ- och familjeomsorg, där samverkan sker utifrån barnens och vårdnadshavares behov. Familjebehandlare besöker regelbundet öppna förskolor och informerar familjerna om det stöd de kan erbjuda. Ett samarbete mellan öppna

förskolan och BVC pågår där grupper av vårdnadshavare tillsammans med personal från BVC besöker öppna förskolan.

Två gånger om året bjuder avdelningen för individ- och familjeomsorg in rektorer och biträdande rektorer till kollegialt utbyte i syfte att utöka och förbättra samverkan. Årets första träff genomfördes i slutet av maj med fokus på rutiner samt ansvarsfördelning vid orosanmälan. Rutiner för orosanmälan har reviderats i år i samverkan med avdelningen för individ- och familjeomsorg.

De största hindret för att utveckla samverkan är olika sekretesslagar som verksamheterna har att förhålla sig till. Även okunskap om varandras uppdrag kan upplevas som ett hinder vid samverkan.

Personalens utbildningsnivå, arbetssituation och förutsättningar för uppdraget

Följa upp och utvärdera insatserna för att förbättra personalens kunskaper i svenska

Sedan hösten 2022 pågår en insats för att höja personalens kompetens i yrkessvenska. Insatsen *Praktisk språk- och kommunikationsträning för förskolepersonal* genomförs av Hermods på uppdrag av Skolverket. I samma utbildningspaket har även språkutvecklare/handledare utbildats som agerar stöd på förskolorna, samt rektorer för att skapa förutsättningar för språkutvecklande arbetsplatser.

Två utbildningsomgångar har genomförts hittills, i den första gruppen deltog 15 och i den andra gruppen deltar 13 barnskötare. Ytterligare cirka 5 medarbetare har visat intresse för utbildningen, men valde att avvakta till 2024.

Uppföljning har gjorts med samtliga som deltog i första utbildningsomgången, både av Hermods och internt av förskoleavdelningen i stadsdelen. Uppföljningen och analysen visar att samtliga deltagare upplever att de har fått större förståelse för läroplansbegrepp och mer förtrogenhet i att använda begreppen i arbetssammanhang så som arbetslagsplanering, nätverk och i kontakten med vårdnadshavare.

Ytterligare behov av stöd och insatser har identifierats av gruppen själva. I uppföljningen framkommer önskemål om fortsättning/fördjupning eller kontinuerliga träffar. Gruppen lyfter även behovet av ökad digital kompetens kopplat till språkanvändning.

Utveckla organiseringen för undervisning så att den är förskollärlädd i samtliga barngrupper

I tertialrapport 2 saknade 7 av 314 barngrupper legitimerad förskollärare. I fyra av dessa sju arbetslag arbetar utbildade förskollärare/lärare som ej innehar lärarlegitimation. I två arbetslag pågår rekrytering och i ett av arbetslagen arbetar en barnskötare som går sista terminen på förskollärarytutbildningen. Undervisningen är således lärlädd i 5 av 7 barngrupper dock saknar de berörda pedagogerna den formella kompetensen i form av legitimation.

Organiseringen av undervisningen i de berörda arbetslagen följs upp i tertialrapporter och

verksamhetsberättelsen. Tjänstefördelning samt samarbete med legitimerade förskollärare inom samma förskola är arbetsätt som används för att säkerställa undervisning.

En trend som har identifierats är antalet barngrupper där undervisning bedrivs av fler än en legitimerad förskollärare. I tertialrapport 2 identifierades 39 barngrupper med två eller fler legitimerade förskollärare, vilket motsvarar 12 procent av barngrupperna.

Förbättra arbetssituationen genom att fortsätta stärka arbetslagets kultur och förutsättningar för uppdraget

Sjukfrånvaron i nämndens förskolor för rullande tolv månader var 9,9 procent i juli jämfört med 9,6 procent i januari i år. Strukturer för vikarieanskaffning har ändrats av enheterna i samband med att nya regler infördes och är således inte likvärdiga. Ett arbete pågår i förskolans ledningsgrupp för att närma sig likvärdig hantering av stödstrukturer för vikarieanskaffning samt rutiner vid sjukfrånvaro.

Årets medarbetarenkät visar på en AMI-totalindex på 78 vilket är en sänkning med en procentenhet från förra året. De frågeområden som har fått lägre resultat i årets undersökning är Delaktighet och inflytande, Hälsa och arbetsmiljö och Lika rättigheter och möjligheter. Området Hälsa och arbetsmiljö sticker ut med lägst nöjdhet, 69 procent. Analysen av resultatet på en övergripande nivå visar att medarbetarna upplever sitt arbete som meningsfullt, där målstyrningen och uppdraget är tydligt samt att de utvecklas och lär nytt.

Övriga utvecklingsområden i stadsdelsnämndernas systematiska kvalitetsarbete

Mat och måltider